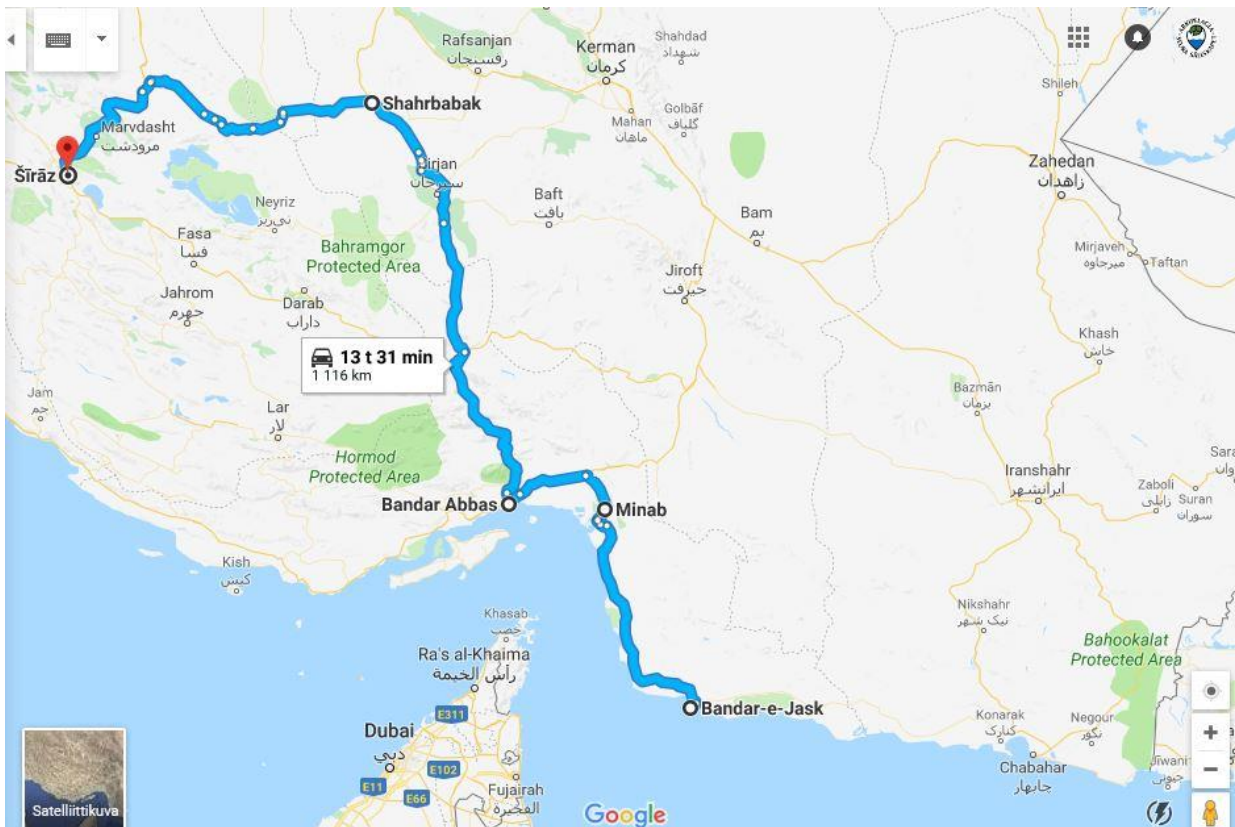

Matkakertomus Tringa ry:n Iranin matkalta 19.-30.11.2018

Matkalla olivat mukana Jouko Högmander, Lasse J. Laine, Markku Lappalainen, Heikki Lokki, Marja-Liisa Lokki, Karno Mikkola, Helena Rysä-Mikkola, Tuija Nikula, Seppo Sarvanne ja Pirkka Väyrynen. Matka alkoi yölennolla Helsingistä Istanbulin kautta Teheraniin, jossa oltiin klo 3.45 aamulla. Sieltä lennettiin edelleen etelärannikolle Bandar Abbasiin. Pikkubussilla kuljettiin Minabiin, Iranin eteläkärkeen Jaskiin ja takaisin Minabin kautta sisämaahan Shahr-e Babasiin. Sieltä matka jatkui Marvdashtiin ja päättyi Shirazin kaupungissa maan lounaiskulmassa. Shirazista lennettiin Istanbulin kautta takaisin Helsinkiin. Oppaana ja matkan organisoijana toimi Pasargad Toursin Ali Alieslam, joka tuntee kohteet ja linnut. Autoa ajoi rauhalliseen tyyliinsä Mustafa. Matkanjohtajana toimi Jouko, joka on myös laatinut matkakertomuksen. Kuvat ovat hänen ellei kuvaajaa ole erikseen mainittu.

20.11.2018 – Silmät ristissä Hormuzin salmen rannalta

Kengät siinä kastuvat kaikilta. Märällä rannalla juhlivat liejuryömijät ja piiloon kiirehtivät ravut, mutta lintuharrastajien jaloissa litisee ikävästi kuravesi ja märkä hiekka. Bandar Abbasin vuorovesirannalla vesi näkyy kaukana. Jalkojen alla on kilometri tai pari märkää marskimaata, jolta meri on paennut luoteen ajaksi. Kohta se nousee taas, mutta pian myös laskee aurinko eikä meillä ole aikaa odottaa. Rannalla juoksee muutamia satoja kahlaajia, mutta parvet ovat hajallaan, sillä tilaa on. Pitää nopeasti ratkaista, että astellaanko reippaasti lintuparvien perään kohti merta vai kierretäänkö kuivan maan kautta myötävälön puolelle.

Kohti lintuja mennään. Edessä juoksee aavikkotyllejä, ylänkötyllejä ja sirompia mustajalkatyllejä. Ihan heti sattuu eteemme kymmenkunta vuorisirriä ja myös rantakurvit ilahduttavat. Iso parvi flamingoja tulee auringon suunnasta ja liittyy rannalla makoilevien kiharapelikaanien seuraan. Taivaalla ja rannalla pyörii kahta lajia töyhtötiroja sekä vaikeasti tunnistettavia, kaiken ikäisiä

lokkeja, joiden määrittämisessä joudutaan tyytymään selkälokin heuglini ja barabensis -alalajeihin. Mukana oli myös muutama kaitanokkalokki ja ainakin yksi naurulokki.

Komeanokkainen töyhtötiira.

Meillä on huonoa tuuria myös valon kanssa. Keskipäivän kovasta valosta ei nyt enää tarvitse kärsiä, mutta matala vastavalo on hankala lintujen määrittäksen ja kuvauksen kannalta. Vaikka 5-6 harvinaista vuorisirriä pyörii edessämme, ei kukaan meistä saa niistä kunnon kuvia. Samanoloisten tyllilajien tunnistaminen tuntuu myös vaikealta, vähän voi mukana olla myös alkujännitystä uudessa maassa ja ympäristössä.

Sitten seuraa yllätys. Kaksi nuorta iranilaisnaista tulee perässämme rannalle. Heillä on kunnon lintuharrastusvälineet mukanaan eikä pakollinen huivi näytä aina pysyvän hiusten suojana. Toinen

Iranilaisia lintuharrastajia Bandar Abbasin vuorovesirannalla.

heistä, Mona kaivaa laukustaan toistakymmentä pientä rasiaa ja tarjoaa meille jäätelöä piristykseksi. Naiset osoittautuvat oppaamme tutuiksi ja epäilemme, että Ali oli tämän yllätyksen takana. Joka tapauksessa tunnelma nousee kummasti, vaikka jalat pysyvät märkinä. Yksi jos toinen on tänään tehnyt vääriä valintoja vuoroveden vaiheen, saappaiden tai kaukoputken ja kameran välillä. Lisäksi liian kova kiire on haitaksi ja liki kolmenkymmenen asteen lämpö rasittaa tottumattomia. Mutta tämä onkin ensimmäisen retkipäivän harjoituskohte ja kaikki ovat väsyneitä valvotun yön jäljiltä. Lintuja ei juuri nyt ollut tällä rannalla paljon, mutta lajikirjo on mukava. Ehkä se vähän lohduttaa Markkua ja Seppoa, jotka saavat kuivatella jalkineitaan monta päivää. Lasse ratkaisee asian ostamalla illalla hotellin kaupasta kokonaan uudet lenkkikossut.

Karno ja Heikki kahlaajarannalla.

21.11.2018 – Aamu Geno-vuorella ja iltapäivällä veneretki mangroverannoilla

On pimeää ja aika lämmintä, varhain jätämme hotelli Homan (nimi tarkoittaa partakorppikotkaa) Bandar Abbasissa. Aamu jo sarastaa kun ajamme Genon suojelualueen portista sisälle. Autoon nousee mukaan alueen ranger, ja eilen tapaamamme Mona on myös mukana. Vuorella sijaitsee jokin sotilaskohde, jonka ohitamme ja pysähdymme vasta 1900 metrissä. Vuoren huiput ovat 2300 metrissä, mutta ihan sinne saakka ei lupamme salli meidän kiipeävän.

Mustavalkoinen munkkitasku on laajan taskusuvun vaikeammasta päästä määritettäviä. Iran on hyvä maa harjoitella tätä ja muita taskuja.

Aamu on kaunis, tyyni ja autereinen. Aurinko lämmittää miellyttävästi. Ali kattaa meille tien vierelle aamiaisen, johon kuuluu kahvia, teetä, mehuja, vaaleaa leipää, juustoja, marmelaadeja, munia sekä hedelmiä. Tunnelma on huipussaan kun tarjoiluun vielä lisätään ne vuoren linnut. Kivillä hyppelee useita munkkitaskuja, joukossa saattaa olla jokunen louhikkotaskukin, sillä nämä mustavalkoiset, mustapäiset taskut ovat vaikeita erottaa toisistaan. Edellisen selässä yläperän valkoinen ulottuu ylemmäs ja on reunoiltaan pyöreä; vaan näitä on vaikea nähdä vilkasliikkeisten lintujen touhutessa maastossa. Rinteellä piikkipuskien välissä nokkii useita kalliosirkkuja. Yhdessä pensaassa touhuaa useita valkoposkibulbuleita, jotka näyttävät olevan tässä maassa hyvin yleisiä. Niiden joukossa hyppii pieni, harmaa kerttu, jonka opas tunnistaa aavikkohernekertuksi. Lintu on aika paljon hernekertun näköinen eikä sitä meillä ole vielä hyväksytty omaksi lajikseen vaikka ainakin ääni poikkeaa tyystin tutusta hekestä. Pensastimaliporukka hiiviskelee kivien välissä ja häipyä pian näkyvistä. Puron yli kulkevan sillan kivivallista kurkistaa brahmanpöllö. Kolme idänhopeanokkaa seisahtaa hetkeksi näkyville pensaaseen latvaan. Pieniä hietapyyppejä juoksentelee monin paikoin, mutta linnut ovat vähän arkoja eivätkä asetu hyvin nähtäville. Alppivariksia kieppuu taivaalla ja yksi tulee alas juomapaikalle. Retken ensimmäinen arohiirihaukka saa ansaitsemaansa huomiota kaukaa pohjoisesta tulleilta retkeilijöiltä.

Kalaravintolan jälkeen iltapäivällä jatketaan matkaa sata kilometriä itään Minabiin ja siellä hypätään veneeseen. Kuitenkin ihan jo satamassa paikannamme parven kuivalla nummella makoilevia intianpaksujalkoja, komean näköisiä isonokkaisia kahlaajia. Kierrämme läheisen Tiabin jokisuiston mangrovemetsiä. Vuorovesi on taaskin karannut kauas ja linnut ovat hajallaan. Luolakahlaajat ovat hävöksissä tai ne eivät ole vielä saapuneet talvehtimisalueelleen.

Arohiirihaukka Geno-vuorella.

Hietatiira kalastamassa samaan aikaan kun väkeä lastataan kahteen veneeseen. Lasse mietteliäänä.

Pieniä kahlaajaparvia ja muutamia haikaroita on näkyvissä: kymmenkunta kapustahaikaraa, avosettejä, ylänkö- ja aavikkotyllejä, kahta lajia kuireja ja kuovia ja niin edelleen. Tiiröjakin löytyy montaa lajia: räyskä, pikkutöyhtötiira, hietatiira, arabiantiira ja pikkutiira. Rantatöyrään päällä seisoo pää pystyssä kellanvalkea kotka. Arvelemme sitä fulvescens-rotuiseksi kiljukotkaksi. Lintu pääsee pakoosi niin, että emme näe sitä lennossa. Melkein samanaikaisesti nousee toiselta puolen jokiuomaa lentoon hyvin tumma kotka, jonka määritämme – pitkien pohdintojen jälkeen – vanhaksi kiljukotkaksi, vaikka selvät tuntomerkit puuttuvat.

Köröttelemme yöksi Minabin pikkukaupunkiin, jossa on 73 000 asukasta ja yksi hotelli. Tai yksi sellainen, joka kelpaa vieraan maan turisteille.

Kiljukotkan vaalea fulvescens-muoto seisomassa, tumma vanha kiljukotka lennossa samaan aikaan toisella puolella jokuomaa.

Avosettejä ja kapustahaikara laskuveden paljastamalla rannalla. Pirkka, Seppo, veneenkuljettaja, Ali ja Lasse.

Lassen muistikortilta tehdyt kaksi jälkimäärittystä: iltahämärissä ohitettu pikkujalohaikara (täällä hyvä havainto!) ja kaksi ohilentävää vuorisirriä (kuvat Lasse J. Laine).

22.11.2018 – Puoliaavikkoa ja kylämetsää Minabin lähellä

Aavikolla on satanut! Tämän toteamme kun aamun sarastaessa talsimme Minabin pohjoispuolella olevaa sorakenttää, voimakkaan sateen uurtamaa puoliaavikkoa. Täällä kasvaa harvakseltaan akaasioita ja piikkisiä pensaita. Meitä huolestuttavat pienet vesilammikot siellä täällä. Oppaamme tietää, että lähellä olevalle tekojärvelle saapuu aamuisin suuri joukko hietakyyhkyjä juomaan, pääasiassa kolmea lajia. Näyttää kuitenkin siltä, että tänä aamuna hietakyyhkyjen ei tarvitse lentää tänne saakka, sillä vettä on saatavissa lähempänäkin.

Jatkamme matkaamme ja näemme parven hietapyitä, muutamia idänhopeanokkia ja pajuvarpusia. Jostakin vastavalon suunnasta kuuluu hietakyyhkyjen pulinaa, mutta mitään ei näy. Meille katetaan aamiaispöytä puiden varjoon.

Kahvi piristää ja lintujakin alkaa näkyä ja kuulua. Pikkutiltalti naksuttaa pesaikossa, sen vieressä särisee aavikkohernekerttu, johon jo eilen tutustuimme. Lähellä järveä olevalla kuivalla kummulla säksättää punapyrstöinen lintu ja seuraavalla kummalla taitaa olla pari lintua lisää. Tämä on persiantasku, jota pesii vain suppealla alueella täällä päin maailmaa. Kaksi arovarpusta nyppii jotakin vastavalon puolella. Ja nyt alkaa näkyä myös hietakyyhkyjä, lähempää näkyvät parvet ovat

Vaaleanruskea, punapyrstöinen persiantasku on eräs Iranin endeemisistä pesimälinnuista.

kruunuhietakyyhkyjä. Järvellä erottuu muutamia kiharapelikaaneja, merimetsoja, silkkiuikkuja, mustakauluikkuja ja pikku-uikkuja. Rantaan laskeutuu neljä heinätavia.

Lounasajan lähestyessä kiipeämme taas pikkubussin kyytiin ja ajamme 100 km Minabista etelään. Käännyimme päätieltä länteen ja pysähdymme pikkuiiseen Gaspirin kylään, jossa on matalia, harmaita savitaloja. Kylän moskeijassa on vain yksi minareetti, mikä kertoo asukkaiden olevan sunnimuslimeja. He ovat beluchstanilaista kansaa, jota asuu Pakistanissa ja Iranin eteläosassa. Uskonnon lisäksi heillä on muitakin valtaväestöstä poikkeavia piirteitä. Näkyvimpiä ovat naisten värikkäät vaatteet ja kirkkaan väriset naamarit, joita he käyttävät vieraiden miesten seurassa.

Meille avautuu yhden talon rautaportti ja auto ajaa pienelle pihalle. Isäntä Hossein toivottaa meidät tervetulleeksi ja parvi omia ynnä naapurin lapsia ympäröi meidät uteliaina. Tuijalla on muutama karkkipussi tuliaisiksi lapsille. Hän käy viemässä niitä keittiöön, naisten valtakuntaan, ja näyttää samalla muutaman kuvan edellisestä tapaamisestamme kaksi vuotta sitten. Tämä sulattaa jäätä ja ilo loistaa lasten naamasta. Siirrymme vierashuoneeseen, jonka matolle katetaan maukas kalalounas. Tämän kylän miehet ovat kalastajia, joten kala, riisi ja salaatti ovat odotetusti hyvin maukkaita, myös vieraiden tunnelma on korkealla. Kun vielä nautitaan teetä ja kahvia taateleiden kera, onkin aika siirtyä maastoon.

Vieraana Hosseinin luona nauttimassa lounasta. Kuvassa Tuija, Pirkka, Seppo, Karno, perheen poika, Hossein, Mustafa, Lasse, Helena, Ali, Heikki ja Marja-Liisa. Perheen naiset tiskaamassa astioita pukeutuneena beluchstanilaiseen tyyliin.

Brahmanpöllö kylämetsässä (kuva Markku Lappalainen).

Louhikkotasku ja pakistanintikka. Jälkimmäinen on endeeminen laji näillä nurkin, muistuttaa paljon syyriantikkaa, jota täällä ei samalla alueella esiinny.

Kylän lähellä on pieni metsä, sellainen taateliapalmujen, hoikkien puiden ja piikkisten pensaiden metsikkö, jonka aluskasvillisuuden karja on tarkasti kyninyt. Opas tietää, että täällä asuu yksi pari endeemisiä pakistanintikkoja. Pienen etsimisen jälkeen linnut löytyvät. Katkenneesta puusta kurkkii kolme päällekkäistä brahmanpöllöä. Pari mustavalkoista taskua aiheuttavat taas paljon pohtimista, päädymme louhikkotaskuihin. Jo autolle käännettyämme kohtaamme vielä intianpikkulepinkäisen pensaan latvassa. Alamme jo oppia aavikkohernekertun särisevän äänen. Tässä metsässä näitä on kymmenkunta yksilöä.

Aurinko jo laskee aavikolla länteen kun automme lähestyy Minabista etelään johtavaa päätietä. Tien risteyksessä on hienoja, teräväkärkisiä vuorentöppänoitä. Itäpuolella vuorten takaa nousee täysikuu samalla kun auringon punertama länsitaivas valaisee vuorten rinteitä. Olemme päivän seikkailuista sen verran väsyneitä, että tämä hieno iltamaisema noteerataan, mutta kukaan meistä ei jaksakaan enää pyytää pysähdystä ja kuvaussessiota. Niinpä auto kääntyy etelään ja suuntaamme hämärtyvässä illassa kohti Jaskin kaupunkia, joka on Arabianmereen pistävällä niemellä, Iranin eteläkärjessä.

23.11.2018 – Täällä kaakossa ovat lintuharrastajat vain harvoin käyneet

Täällä etelärannikolla on erikoisen näköisiä ja muotoisia vuoria, Kaukaa ne muistuttavat pahvikulisseja.

Aamuauringon valaistessa rannikon vuoria matkaamme itään päin. Jo eilen ihmettelimme näitä uurteisia vuoria, joita voisi verrata kaukaa vaikka pahvikulisseihin. Niissä ei näy hiekkakiven kallellaan olevia sedimenttikerroksia eikä värikään täsmää. Sitten yhdellä pysähdyksellä pääsemme lähemmäs tunnustelemaan tällaista jyrkkää, uurteista seinämää. Tämä vahvistaa aavistuksen, että nämähän ovat vanhoja liejutulivuoria (mud vulcanos), joita syntyy maakaasun purkautumisonkaloihin, kun sade liuottaa hienosta hiesumaasta lietettä maan rakosiin. Kaasun paine työntää tämän savivellin takaisin maan pinnalle. Pitkän ajan kuluessa syntyy ensin matalia pulputtavia kumpuja, sitten korkeampia kukkuloita ja lopulta satoja metrejä korkeita vuoria. Erikoisia ja kauniita luonnonmuodostumia!

Olemme aamulla poimineet mukaamme Gabrikin suojelualueen rangerin, joka opastaa meidät suojelualueella kulkevalle kapealle hiekkatielle. Molemmiin puolin tietä kasvaa korkeita pensaita, niistä tunnemme vain akaasian sukuun kuuluvan pensaan. Näitä on paljon ja ne paikoin melkein sulkevat tien. Oppaamme tietää kertoa, että tämä laji on Iranissa vieraslaji, joka on syrjäyttämässä paikallisia aavikoiden ja arojen pensaita ja puita. Toisella runsaana kasvavalla pensaalla on paksut sinivihreät lehdet ja erikoiset tummanpunaiset kukat. Iranilaiset kutsuvat tätä maisemaa metsäksi (woodland), meikäläisessä mielessä kyse on pensaikosta tai avoimilla paikoilla pensaikkoisesta arosta.

Teemme pitkän kävelyn, jonka alussa meillä ei oikein ole käsitystä mihin täällä pitäisi kiikari suunnata tai mitä lintuja etsiä. Ilma on täynnä ääniä: purppuramedestäjät ja pikkumehiläissyöjät dominoivat äänimaisemaa, josta erottuu myös aavikkohernekertun särinää ja valkoposkibulbulin pulputusta. Pensaikon varjossa juoksee kaksi mungoa. Niitä seuratessamme huomaamme varjossa tarkkana vahtivan harmaafrankoliiniparven. Nämä ovat paljon hiljaisempia, ja siten vaikeammin havaittavia, kuin sukulaisensa mustafrankoliinit ja molemmat ovat varsin arkoja. Nyt saamme kuitenkin hetken tarkkailla harmaita lintuja rauhassa.

Kohta selviää, että täällä on paljon petolintuja. Arohiirihaukkoja istuskelee ja kaartelee melkein koko ajan jossakin suunnassa. Arovarpushaukkoja huutelee puissa ja näkyy lennossa. Idänmehiläishaukkoja näkyy niin ikään muutamia. Mutta pääosassa ovat kotkat. Eri-ikäisiä keisarikotkia kaartelee lähellä ja kaukana, arokotkia näkyy myös useita. Yhden kerran havahdumme tien oikealta puolelta kovaan suhinaan: arohiirihaukka syöksyy vauhdilla pensaikkoon eikä heti nouse sieltä. Samalla vasemmalta puolen kuuluu vielä kovempi suhina kun nuori keisarikotka syöksyy samaan syssyyn. Aikomus on ehkä ryöstää toisen saalis, mutta viime hetkessä kotka lyö jarrut päälle eikä käy kohteeseen kiinni. Se jää kuitenkin kaartelemaan iloksemme matalalle yläpuolellemme pitäen silmällä arohiirihaukan tilannetta. Ja me saamme tilaisuuden kuvata kotkaa matalalta erilaisissa valoissa. Lassella on erinomainen petolintujen tuntemus ja hän meitä opasti eri-ikäisten pukujen tunnistamisessa.

Nuoria kotkia sinitaivaalla: valkoraista arokotkia ja viirurinta keisarikotkia Gabrikissa.

Idänmehiläishaukka, vaaleasta päästä päätellen naaras ja nuori arohiirihaukka.

Iltapäivällä suuntaamme Jaskin niemen itärannalle, jossa on paljon kalastajia veneineen ja tietysti suuria lokkiparvia. Niissä näyttää olevan täälläkin valtalajeina selkälokin tåkäläiset alalajit (barabensis ja heuglin). Joukossa on muutamia kaitanokkalokkeja. Pikkutöyhtötiirat saalistavat rantavedessä. Lokkiparvissa muutama riuttahaikara ja harmaahaikara norkoilevat jäännöspaloja lokeilta. Hiekkarannalla on niukasti kahlaajia, retkellä uutena lajina sieltä löytyy muutama pulmussirri. Sataman aallonmurtajalla nököttää etelänisolepinkäinen.

Yhdellä biitsillä näemme intianpaksujalan juoksemassa. Rannan yläpuolen dyyneillä näkyy louhikkotasku ja nummikirvinen. Ennen auringonlaskua ja täysikuun nousua kävelemme vielä vähän aikaa hiekkadyyneillä rannan takana. Hiekka upottaa eikä lintujakaan ole paljon tarjolla: kaksi aavikkokiurua, arotasku ja kolme hietapyytä. Kaukoputkella katsomme läpi hiekkarannan

lokiparvia, josko sieltä osuisi silmään jotakin tavallisuudesta poikkeavaa. Nämä eriaisteiset harmaaselkäiset lokit täällä ovat vaikeita.

Etelänsölpä aallonmurtajalla ja toinen aavikolla syötynä. Arovarpushaukkaa epäillään.

24.11.2018 – Hidas lähtö

Aamiaismaisema. Aavikkoa ja liejutulivuoria taustana, lintuja niukasti, mutta löytyy kuitenkin yksi huippulaji.

Tänä aamuna syntyi ongelma. Olemme lähdössä hotellilta kohti pohjoista klo 5.30. Eilen illalla jätimme hotellin respaan kymmenen kappaletta Suomen passeja, mutta nyt niitä löytyy palautettavaksi vain yhdeksän. Missä on se kymmenes? Emme voi liikahtaa mihinkään, ennen kuin se löytyy. Ali, oppaamme tarttuu asiaan rauhallisesti, mutta jämäkästi. Kuluu 40 minuuttia ennen kuin hän palaa autoon kadonnut punakantinen kädessä. Passeja oli säilytetty tiskin takana vetolaatikossa ja tämä onneton oli pudonnut laatikon takareunan yli jonnekin tyhjään. Kun Ali oli tämän mahdollisuuden oivaltanut, passi löytyi. Jälkeenpäin hän kertoi, että kadonnut passi olisi voinut aiheuttaa matkallemme usean päivän pysähdyksen: poliisin kuulustelut, tilapäisen passin lähettäminen suurlähetystöstä Teheranista jne. Mutta onneksi löytyi!

Käymme katsomassa Jaskin niemen kärkeä, joka pistää rauhallisena aaltoilevalle Arabian merelle, joka on Intian valtameren osa. Siellä on rappeutuneen oloinen kasarmialue, jota ympäröivät naamioverkon alle sijoitetut Sergei-ilmatorjuntatykit. Jokaisen vieressä seisoo aseistettu vartiomies. Merellä ei näy lintujen liikettä eikä rannoilta löydy nokilokkia.

Niinpä jatkamme takaisin pohjoisen suuntaan. Kaupungin laidalla ajaessamme automme viereen kauhoo leveillä siivillään idänmehiläishaukka, joka pujottelee talojen välistä jonnekin. Lieneekö herännyt jonkin talon takapihan puista?

Aamiainen nautitaan kauniilla aavikolla, jonka taustalla nousee kauniita liejutulivuoria. Lintuja on niukasti, mutta varpumättäältä toiselle juokseva, pitkähäntäinen ja isosilmäinen gerbiili ansaitsee hetkeksi huomiomme. Täältä tulee kuitenkin yksi matkamme parhaista lintuhavainnoista, joka paljastuu tosin vasta pari viikkoa jälkeenpäin. Autosta noustessamme jää Markku vähän muista jälkeen justeeratessaan kameran säätöjä paikoilleen. Sitä varten hän tarkentaa kameran matkan päässä piikkipensaan päällä istuvaan taskuun. Kotona hän sitten huomaa, että kyseessä oli mustapyrstö, joka on Iranissa hyvin harvinainen satunnaisvieras.

Tulemme takaisin Gaspiriin, samaan beluchstanilaiseen kylään, jossa poikkesimme lounaalla pari päivää sitten. Jatkamme kylästä rantaan päin. Auto pysähtyy kun opas huomaa vasemmalla puolella juoksevat kaksi lintua. Ne ovat kirjosiipikiuruja, jotka painelevat kohta edemmäs ja piiloon. Näitä kauniita, isoja kiuruja olisi ollut mukava katsella paremminkin, mutta meillä on kiire rantaan.

Mustapyrstö aamiaispysähdyksellä, jossa muutoin oli kovin vähän lintuja (kuva Markku Lappalainen).

Siellä vuoksi on huipussaan ja vesi huuhtelee aavikon matalimpia osia, joissa kahlaa muutama jalohaikara. Kuningaskalastajan kireä ääni kuuluu pensaikosta, mutta lintua ei näy. Olemme myöhässä, mutta venekuskit ovat vielä enemmän sitä. Lopulta Hossein, tämä beluchstanilainen isäntämme saapuu poikansa kanssa ja pääsemme kahdella veneellä liikkeelle veden jo laskiessa. Kahlaajia näkyy tässä jokisuistossa niukemmin kuin edellisellä veneretkellämme toisella mangrovesuistolla. Petolintuja näkyy kuitenkin kaiken aikaa, enimmäkseen ne ovat puiden latvoissa norkoilevia kiljukotkia, kaiken ikäisiä. Kaksi talvehtivaa kalasääskeä näkyy saalistamassa tässä kalaparatiisissa. Muutamia arovarpushaukkoja näkyy mangroven päällä lennossa ja naaraspuolinen arosuohaukka ohittaa meidät.

Mangroven latvan päivystävä kiljukotka ja paikalle lennähtänyt punapyrstölepinkäinen.

Yhdellä pysähdyksellä tähyilemme kahta kiljukotkaa kun viereemme laskeutuu beigenvärinen lepinkäinen. Oppaan atrapilla se saadaan jäämään paikalleen niin, että määrittys punapyrstölepinkäiseksi varmistuu. Toisella pysähdyksellä taas opas kutsuu puihin pyörimään kaksi pientä vihreää lintua, joilla on iso valkea silmärengas: aasianrillejä laajan esiintymisalueensa länsikulmassa. Satamaan palattuamme löydämme hiekkakasan päältä sirkuttamassa intianhietakiurun. Lintu muistuttaa suuresti pikkukiurua, äänikin on saman sävyinen. Opas kuitenkin vakuuttaa meille, että tämän piha-alueen kiurut on tutkittu perusteellisesti ja varmistettu alan auktoriteetilla. Ei ole helppoa tämä lintujen määrittys – ainakaan pienten Calandrella-lajien!

Palaamme toistamiseen Hosseinin kotiin nauttimaan lounasta. Matkalla meitä vastaan lentää matalalla 4-5 kv keisarikotka, jota pysähdymme hetkeksi ihaillemaan. Perillä lapsia lahjotaan jälleen: Helenalla on mukana pieni ääntelevä pehmolelu ja Marja-Liisalta löytyy lapsille suomalaisia Marianne-karkkeja. Nyt perhettä saa kuvata ihan luvan kanssa, myös emäntää värikkäässä puvussa ja punaisessa naamarissa.

Hosseinin perheen nuoret naiset kuvassa. Pehmolelu sai hyvän kodin.

Lounaan jälkeen kävelemme tunnin verran toista tikkametsää kylän lähellä. Täällä kasvaa isoja palmuja ja akaasioita, ja maa on aivan paljas. Atrappi kutsuu nopeasti pakistanintikan paikalle, mutta lintu on aika arka. Harjalintu ja useita aavikkohernekerttuja näkyy metsän reunassa. Aavikolta kuuluu pensastimalien vihellystä, jonka sävy muistuttaa vähän kotoisen harmaapään ääntä. Iltahämärässä kuuluu vielä harmaafrankoliinin ääntelyä.

Matkalla Minabiin pysähdymme vielä kerran ennen auringon laskua. Vuoret ovat täällä mahdottoman kauniita. Sitten jo yö putoaa päälle ja jatkamme tuttuun hotelliin kaupungin keskustassa.

Kauniita eroosion syömiä hiekkakivivuoria, joissa näkyvät vanhat merenpohjaan syntyneet kerrostumat.

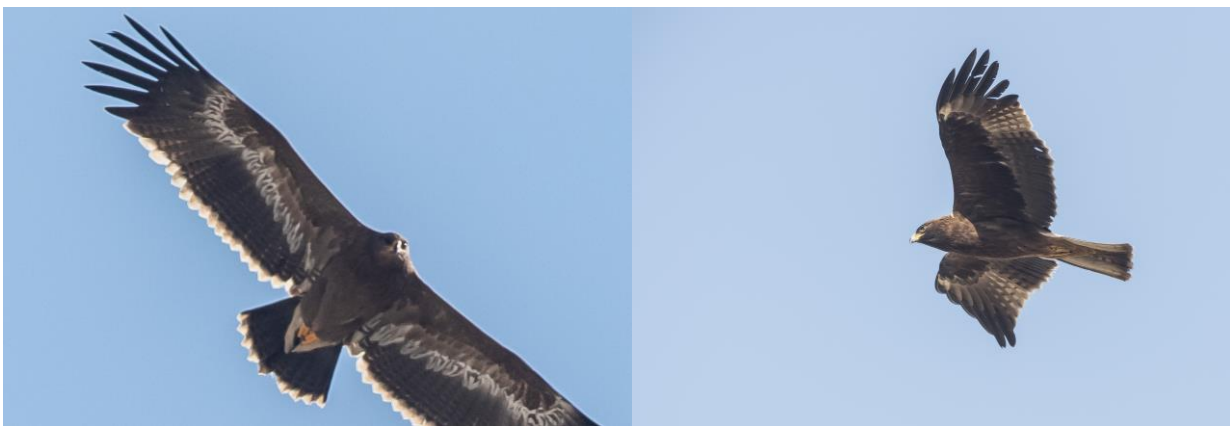
25.11.2018 - Koko päivän tien päällä matkalla sisämaahan

Alusta asti olemme kättäneet oppaalta kaatopaikkoja. Tiedämme, että täällä talvehtii kotkia, niitä toki olemme jo nähneetkin. Mutta kaatopaikat tunnetusti keräävät muiden petojen ohella kotkia nurkilleen. Ali on sanonut useaan kertaan, että niitä nyt vaan ei ole täällä etelässä. Voiko se olla totta? Vai eikö hän vain tunne niitä? Eilen tosin näimme, miten eräs naamarikasvoinen nainen oli kuljettamassa täyttä kottikärryllistä roskia kylän lähimetsään. Ehkä täällä ei, edes kaupungeissa, ole mitään järjestettyä jätehuoltoa kaatopaikkoineen?

Tämä päivä menee matkustaessa, ajettavaa on 500 kilometriä ja rapiat. Ensin Minabista 100 kilometriä länteen ja sitten Bandar Abbasin ohitustieltä suuntaamme vielä runsaat 400 kilometriä sisämaahan. Ensimmäisen taukopaikan opas valitsee meille jälkimmäisen kaupungin pohjoispuolelta paikasta, jossa notkuu kymmeniä, ehkä toistasataa haarahaukkaa kivisillä rinteillä, pyloneilla ja taivaalla. Äkkiä katsellen ei kotkia näy joukossa. Sen sijaan tien vierellä on pienehkö likavesilampi. Haarahaukkojen kiinnostus selittyy sillä, että lammen takana on teurastamo. Lammella, vähemmän miellyttävässä ympäristössä kahlaa 11 pitkäjalkaa, taivaanvuohi, metsäviklo ja lapinsirri, rannalla vielä sinisorsa, pari liejukanaa ja vuorikirvistä. Kaikki sellaisia lajeja, joita on näkynyt toistaiseksi vain niukasti, jos ollenkaan. Lisäksi vihvilöiden päälle istuu näkyviin sitruunavästäräkki ja toinenkin, yhteensä viitisen lintua. Lammelle pyrkää jostakin vielä 13 lehmähaikaraa.

Tien toisella puolen surisee parikymmentä pikkukiuurua. Ja taivaalta laskeutuu iso parvi aavikkotulkkuja tienvarren korsille ikään kuin meille näytille. Kun vähän aikaa olemme näitä taivastelleet, nousevat haarahaukat kaikki ilmaan. Taivaalle ilmestyy jostakin nuori keisarikotka, perässä myös vanha kiljukotka ja hetken päästä toinen.

Lasse kulkee vähän meistä muista erillään ja kolme paikallista miestä tulee ystävällisesti häntä jututtamaan. Yhteisen kielen puuttuessa Lasse päättää näyttää miehille, että lintuja tässä kuvataan. Hän suuntaa putken taivaalle ja ottaa kuvia haarahaukkaparven lähimmistä linnuista. Näytös tekee tehtävänsä ja miehet ymmärtävät missä hommissa me olemme. Mutta kuinka ollakaan, jonkin ajan päästä bussissa Lasse löytää haukankuvien joukosta tumman pikkukotkan kuvia. Nämä lajit tunnetusti muistuttavat toisiaan. Taas löytyi kuvista hauska yllätys, joka kertoo muun muassa siitä, miten jokainen lintu olisi syytä katsoa tarkkaan ja olla aina vähän epäileväinen – ennen muuta omiin määrityksiin!

Taas kotkien päivä. Nuori arokokta ja tumma pikkukotka (kuva Lasse J. Laine).

Matka jatkuu bussissa. Tie nousee vähitellen ylemmäs kohti vuoristoylängkää 1700-1800 metrin korkeudessa. Kun rannikolla lämpö kohoaa tähän aikaan vuodesta päivisin 30 asteeseen, on ylempänä miellyttävämpi noin 15-20 asteen lämpötila. Jossakin taas pysähdymme ja tähyilemme hetken taivaalle. Ennen pitkää paikalle liukuu muutama arokatka, ja vielä lisää. Yhteensä yhdeksän lintua viipyy hetken yläpuolellamme. Autosta näemme jonkun arohiirihaukan ja pari pronssikorppia.

Kuivan aavikon keskeltä löytyvän vihreän, kastellun pellon kohdalla Mustafa ohjaa bussin tieltä kappaleen matkaa pois. Matkustajat poistuvat nopeasti autosta ja alkavat pystyttää kaukoputkia sekä kammata kiikarein peltoa ja sen reunoja. Mitään erikoista ei löydy: yksi etelänisolepinkäinen, purppuramedestäjiä ja valkoposkibulbuleja kuten kaikkialla, jossa on vähänkään pensaita tai puita. Ali ja Mustafa pystyttävän puiden varjoon pöydän ja Ali kaivaa esille termospulloja ynnä pientä purtavaa. Paikalle saapuu peltoa viljelevä paikallinen mies, joka hakee meille pelloltaan hunajameloneja. Ali leikkaa niitä viipaleiksi. Melonia haukkaamme suurella mielihyvällä, kunnes Tuija huomaa taivaalla, vuorta vasten kaksi kotkaa. Ne eivät näytä ihan samanlaisilta kuin aiemmin tänään näkemämme neljä kotkalajia. Kohta ne ovat sen verran lähempänä, että ne on helppo tuntea vanhoiksi vuorikotkiksi.

Olemme jo pitkään ajaneet vuoristoylängöllä, joka on sekin hyvin kuivaa aavikkoa. Pysähdymme lopulta lounaalle Sirjanin kaupunkiin. Tänään on Iranissa jokin juhlapäivä ja vapaapäivä. Niinpä meidät viedään syömään kaupungin ehkä hienoimpaan ravintolaan, jonka kerrotaan olevan ”talousvyöhykkeellä”. Joka tapauksessa vyöhykkeelle ajetaan vartioidun portin läpi. Ravintolassa on paljon ihmisiä, meille on varattu oma pitkä pöytä, jossa alkuruuan (paistettua ja muhennettua munakoisoa) keskellä seisoo – Suomen lippu! Täällä meille tarjotaan erinomaisen herkullista Fesenjan-pataa, jonka valmistukseen on käytetty broileria, paahdettua hasselpähkinää ja granaattimenoista tehtyä tahnaa.

Erinomaista ruokaa lounaalla. Kotimaasta muistuttamassa lippu pöydällä. Tämä on iranilaista huomaavaisuutta.

Vielä on sata kilometriä jäljellä Shahr-e Babakin pikkukaupunkiin, joka on meidän tukipaikkamme kolme yötä ja kaksi päivää. Matkalla alkaa taivas tummentua ja ennen kaupunkia alkaa rankkasade ja salamat leiskuvat. Kaupungin laidalla automme kaartaa pois päätieltä paikalla, jossa pienessä

kyltissä lukee Rivas Guest House, myös ihan länsimaisin kirjaimin. Sateen vuoksi livahdamme nopeasti sisälle suureen huoneeseen, jota lämmittää nurkassa oleva maakaasulla toimiva kamina. Emäntämme Somaje sijoittaa meidät kahteen samanlaiseen huoneeseen. Siellä nukutaan lattialla ohuehkon patjan päällä, mutta paksujen hyväntuoksuisten vällyjen alla.

Kylän talot ovat kaikki savesta ja oljesta tehtyjä. Pitkänomaisissa huoneissa on kaareva holvikatto. Meidän talollamme on pieni piha ja sen takana puutarha hedelmäpuineen. Kaikkea tätä ympäröi korkea, niin ikään savesta ja oljesta tehty aita, josta ei näe läpi. Sisälle kuljetaan raskaan teräsportin kautta. Niin pian kuin olemme asettuneet aloillemme, saamme illallista. Toinen huoneistamme toimii myös ruokailuhuoneena. Ruoka tarjotaan lattialle levitettyjen muoviliinojen päältä, ruokailijat istuvat lattialla – tai me vanhimmat ja jäykimmät taitetun patjan päälle vääntäytyneinä.

Illalla sade on loppunut ja vanha kuu valaisee pihaa korkealta.

26.11.2018 – Pitkiä kävelyjä aavikolla

Sankka sumu tulee meitä vastaan kaupungin ulkopuolella. Lämpöäkin on vain muutama aste ja päivästä näyttää tulevan tosi kurja. Tarkoituksena on kävellä Shahr-e Babakin kaupungin länsipuolisilla aavikoilla, joissa kasvaa matalaa, noin metrin korkuista pensaikkoa. Etsimme täältä persianaavikkonärheä.

Tämä on harvinainen endeeminen laji, jota esiintyy vain Iranin keskiosan aavikoilla. Se on mieltynyt näihin loputtomiin aavikoihin, joissa se liikkuu ilmeisesti perhekunnittain maassa juosten. Pensaat antavat linnuille hyvän, meidän kannaltamme kiusallisen hyvän suojan. Närhiä kuin ovat, uteliaisuus toisinaan voittaa ja joku linnuista nousee tähystämään pensaan latvaan. Ali kertoo meille, että tähän olisi tyytyminen, sillä lähestyttäessä tähystäjä hyppää kohta alas ja koko parvi juoksee pensaiden suojassa näkymättömiin. Mutta tänään on sumua, jossa ei tulisi näkymään edes tähystäjää!

Mutta niin vaan käy, että kun puolen tunnin ajon jälkeen kiipeämme ulos autosta, on sumu hävinnyt. Tosin kauempana aavikon päällä vyöryy edelleen tummia sumupilviä. Kun edellisinä päivinä hikoilimme helteessä, joka poltti nenänpäitä ja korvia, niin tänään on pitkille kalisongeille käyttöä ja repusta kaivetaan untuvatakkia ynnä fleeceä. Varustautumisen jälkeen pilkottaa länsitaivaalla jo jotakin sinistä.

Kymmenen minuutin kävelyn jälkeen pilvipeite repeää ja aamuaurinko tulee näkyviin. Töyhtökiuru tuntuu olevan aavikon yleisin lintu, ei kovin yleinen sekään. Edessämme juoksee kuuden pienen ja pullean pikkuaavikkokiurun parvi ja kaksi aavikkotaskua. Muutoin aavikolla on niukasti lintuja ja useammalle muullekin näistä on kehitetty kuvaavia nimiä kuten aavikkokerttu ja arohiirihaukka. Taas kuuluu jostakin hietakyyhkyn pulinaa ja näkyyhän kruunuhietakyyhkyn ja tummavatsaisen ”perushietakyyhkyn” pikkuparviakin lennossa.

Pikkuaavikkokiuru, tämä on vikkellä juoksija ja vähän arka. Mutta hetken päästä jotakin muuta on näkyvissä aavikolla....

Monta kilometriä ehdimme kävellä ennen kuin ensimmäinen aavikkonärhi näkyy kaukana, noin 300 metrin päässä pensaan latvassa. Kaukoputkella sillä erottuu lievästi alaspäin käyrä nokka sekä tumma juova kurkun alla. Jälkimmäinen ominaisuus kertoo, että kyseessä on vanha lintu. Vähän aikaa kuluu ja näkyy toinen toisessa suunnassa, ilman kurkkujuovaa. Näemme vielä parin parven tähystäjät, nekin kaukana. Kunnon kuvaa ei pysty ottamaan, lisääntyvä lämpöväreilykin lisää kuvayritelmiin oman jälkensä.

Aavikon pensaikossa erottuu tumma kotkan pää. Lähempänä lintu ponkaisee jaloilleen ja se on määritettävissä kiljukotkaksi. Lintu jää lähistolle, palaa taas lähelle alkuperäistä paikkaa. Ehkä sillä oli ruokailu kesken. Olisikohan syönyt hietakyyhkyä tai idänkaulustrappia, jota myös harvakseltaan asuu näillä aavikoilla?

Aamulenkki oli 8,5 kilometriä ja talsimme sitä 4,5 tuntia. Vielä ennen autoon nousua Lasse ja Karno näkevät pari kääpiökerttua. Tämä on niidenkin maisemaa.

Lintujen etsintä aavikolla on vähän yksitoikkoista ja vaatii kuntoa. Usein myös kuumuus rasittaa, mutta ei tänään.
Kuvassa näkyvissä Markku, Marja-Liisa, Heikki, Karno ja Helena.

Lounas nautitaan Somajen luona. Sitä odotellessa osa meistä tekee kierroksen kylän talojen ja takapihojen tuntumassa, viljelyksien reunat ulottuvat kylän laitaan. Suurin osa puista on lehdettömiä, talven tuloa täälläkin odotellaan. Tässä maisemassa on tuttuina lintuina varpunen,

peippo, tikli, sepelkyyhky, turkinkyyhky, harakka ja varis, joita kaikkia emme rannikolla tavanneet. Lisäksi nurkissa hiippailee pensastimalaiteita, ruostepyrstö ja punapyrstölepinkäinen. Eikä sinitaivaan alla tarvitse pitkään kulkea kun sieltä löytyy kaartelemasta arokoita ja keisarikoita, vähän pienempänä arohiirihaukka, hiirihaukka ja arovarpushaukka. Olemme laajan aavikkoalueen keskellä, jossa Shahr-e Babakin puistot ja laitakaupungin viljelykset muodostavat eräänlaisen keitaan. Olisipa mielenkiintoista olla täällä kevätmuuton aikaan. Vihreä keidas ruskean aavikon keskellä houkuttelee varmaan monenlaista muuttolintua laskeutumaan!

Takapihan lintuja: punapyrstölepinkäinen sekä nuori ja vanha arokoita.

Iltapäivällä teemme vielä toisen, lyhyemmän aavikkokävelyn, joka päättyy auringonlaskuun kello 16.50 maissa. Pikkukiurujen ja lyhytvarvaskiurujen pieniä parvia, muutama hietakyyhky ja iltakotkana arokoita.

Hyvin aavikon soraan sulautuva lisko

27.11.2018 – Vuoristolaakso jossakin siellä aavikon keskellä

Aivan erilainen aamu kuin eilen. Taivas on kirkas, maanpinnalla on pakkasta ja hiljaisuus korostaa aavikon autiutta. Shahr-e Babakin itäpuolella kohoaa aavikon keskellä vuoristo. Sinne johtavalla tiellä on viitta: Abdar. Matkalla sinne tie nousee vuorten väliin ja pysähtelemme sopivissa paikoissa. Ensin on hyvin kylmää, maan pinta huurteessa. Ensimmäisenä tulevat ääneen idänkallionakkelit. Niitä täällä riittää ja lintujen kovaa ja kiihkeää mekastusta kuuluu kaikkialla, toisinaan nakkeleita säestävät valkoposkibulbulit.

Idänkallionakkele, jonka pitkä ja paksu silmäkulmajuova on hyvä tuntomerkki.
Nokan paksuus näillä vähän vaihtelee.

Puolimatassa pysähdymme pienen kylän reunaan. Aurinko jo lämmittää meitä, talojen pihoja ja puita. Muutama syyriantikka ja aavikkokerttu näyttäytyy. Tunnelma sähköistyy kun leppälintunaaraan näköinen pikkulintu istahtaa langalle viereemme. Outoa, linnulla on vaalea laikku siivessä, mikä ei ihan sovi tuntomerkkeihin. Tämä jää vähän vaivaamaan, mutta samalla tien toiselta puolen löytyy pari omenapuissa hyppivää balkanintiaista, jotka vievät keskittymisen toisaalle. Sitten vierestä kuuluu kahdesta suunnasta uusi ääni, särisevä "drrr", ja sitä päästelevä siperianleppälintu. Samalla edellinen siipilaikullinen leppälintuhavainto saa todennäköisen selityksensä. Siperianleppälintujen ääntä kuuluu useasta suunnasta, samoin balkanintiaisten karheaa säksätystä.

Vain yksi asia rikkoo aamun tunnelmaa. Kylän keskellä joku soittaa radiota isolla volyyymilla. Niin isolla, että varmasti kaikki kyläläiset tietävät päivän uutisista ja kaihoisasta rakkauden tunteesta. Tämä möly häiritsee lintujen kuuntelua ja vähän katseluakin. Kävelemme eteenpäin ja pääsemme katsomaan talvipukuisia siperianleppälintuja ihan kunnolla.

Kaksi outoa ääntä herättää hämmennystä. Ylhäältä kuuluu kultahempon iloista pirinää ja pakkohan sitä on uskoa, kun muutama lintu vilahtaa näkyviin. Nyt kuten yleensä kultahemppo on sen verran vilkas ja levoton, että sitä ei saa katsoa rauhassa. Puiden joukosta kuuluu heikosti rastaan säksätystä, jota Ali sanoo epäilevänsä mustakaularastaan ääneksi. Meillä muilla ei ole siitä äänestä kokemusta. Jatkamme vielä autolla puoli kilometriä eteenpäin paikalle, josta on hyvä näkymä

Balkanintiainen on toistaiseksi ainoa tapaamamme tiainen. Ääni on karheaa säksätystä.

Tässä laaksossa tuntuu talvehtivan aika paljon siperianleppälintuja.

aurion valaisemaan laaksoon. Alhaalla virtaa puro, sen takana on ikivanhan puutarhan pengerryksiä. Suurin osa puista on lehdettömiä, mutta aurinko saa vielä joissakin puissa lehdet hehkumaan keltaisina.

Tässä saamme kokea yhden niistä linturetken huippukohdista, joita soisi useammin sattuvan kohdalle: aurinko lämmittää mukavasti, näkymä on kiikarien, kaukoputkien ja kameroiden hallittavissa. Ja sitten uusia, jänniä lintuja pukkaa näkyville tasaiseen tahtiin. Vielä on vähän kesken totuttelu ympärillä pyöriviin balkanintiaisiin, siperianleppälintuihin ja kultahemppeihin kun laaksossa näkyy lennossa muutaman ison rastaan ryhmiä. Selän väri on ruskeanharmaa eikä lajista ole varmuutta ennen kuin Heikki näkee yhdellä linnuista mustan rinnan. Ne ovat Siperiasta tänne talvehtimaan saapuneita mustakaularastaita. Lintuja näkyy vähintään viitisentoista.

Välillä kuuluu lisää talvivieraiden ääniä kun hemppo, peippo ja järripeippo tunnistetaan ilmasta. Sitten kuuluu vielä rautiaisen kirkas lentoääni, joka sekin saman tien kirjataan havisvihkoon uutena retkilajina. Vieressämme olevassa puussa kuhkii kaksi balkanintiaista ja latvaan laskeutuu kaksi muuta lintua. Niillä on selkeä valkoinen silmäkulmajuova ja viiruiset kupeet. Ei kestä kuin pari sekuntia ja joku jo tuntee linnut kaspianrautiaisiksi. Linnut viipyvät latvassa vain hetken eikä kunnollista kuvaa ehditä saamaan linnuista. Edellinen tavallisen rautiaisen havainto yliviivataan havisvihosta. Ääntä kuulemme vielä muutamaan otteeseen.

Menemme alas laaksoon, jossa ylitämme puron, kompastelemme kiviaitojen yli, puskemme itsemme läpi piikkisten aitojen ja liukastelemme alas sateesta märkiä savisia rinteitä. Tärkeimmät linnut tuli jo tunnistettua vastarinteeltä, mutta täällä näkyy lähempää balkanintiaisia, siperianleppälintuja, kiivaasti laulavia idänkallionakkeleita ja muutama vuorisirkku. Laaksossa ruokailee myös viitisen keltasirkkua, kaukaisia vieraita pohjoisesta, sekä odottamatta musta rastas, jolla on keltainen nokka - siis mustarastas. Talvi on ajanut tänne laaksoon paljon sellaisia pohjoisen lintuja, joita ei usein näe etelä-Iranissa. Olipa kaikkiaan hieno lintupaikka!

Jatkamme vielä autolla muutaman kilometrin kunnes tie päättyy Abdarin kylään 2400 metrin korkeudessa. Vuoret ympäröivät kylää kaikissa suunnissa, talot näyttävät siisteiltä, mutta köyhiltä. Huomiotamme kiinnittävät tien varressa roikkuvat taulut, joissa jokaisessa on eri valokuva nuoresta miehestä ja yläpuolella liehuu musta lippu. Kylän lähellä näitä Irakin sodan (1980-88) uhrien muistotauluja on paljon, lienee tarkoitus kunnioittaa tästä kylästä sotaan lähteneitä ja sinne jääneitä nuoria miehiä. Kylän reunalla seisoo myös jalustalla noin 2,5 metriä korkea lintupatsas, joka on helppo tuntea vuoripyyksi. Ei sitten ole ihan odottamatonta, että näitä lintuja löydämme useassa paikassa kiipeämässä vuorten alarinteillä. Sieltä kuuluu myös kotkottavaa soidinääntä.

Palaamme loppupuolella päivää uudelleen tähän mielenkiintoiseen laaksoon. Nyt linnut ovat kuitenkin hiljentyneet eikä aamuaisesta hienojen lajien ohilennosta ole juuri mitään jäljellä. Kun ilta hämärtyy kokeilemme atrapin avulla härnätä huuhkajaa tai aavikkopöllöä ääneen. Ei onnistu.

Illallisella hyvästelemme emäntämme Somajan ja hänen miehensä, joiden kautta vähän taas avartui näkemyksemme iranilaisen yrittäjäperheen elämästä. Tämä talo on rouvan kotitalo, jota he

ovat laajentaneet matkailukäyttöön. Yhteistyö meidän iranilaisen matkatoimistomme kanssa on tuonut heille vieraaksi kävijöitä monesta maasta aina Kiinaa, Japania ja nyt myös Suomea myöten. Somaje kertoo, että Shahr-e Babakissa on vajaat 100 000 asukasta. Ihmisten toimeentulo täällä tulee perinteisesti maataloudesta, jossa mantelit ja pistaasipähkinät ovat tärkeimpiä tuotteita. Nyt myös kaivosteollisuus ja metallien jalostus työllistävät yli puolet kaupungin väestöstä, sillä pohjoispuolella on suuri kuparikaivos ja siihen liittyviä jalostuslaitoksia. Ostamme rouvalta paikallisten käsityöläisten tekemiä, kauniisti kirjaituja ”sokeripussukoita” matkamunistoksi. Niissä tarjotaan teepöydässä (tai tietenkin lattialla) palasokeria tai hienoa sokeria vieraille.

Viimeinen ilta Rivas Guest Houseessa, emäntä esittelee paikallisia käsitöitä. Kuvassa Seppo, Jouko, Somaje, tämän mies, autonkuljettaja Mustafa ja opas Ali (kuva Markku Lappalainen).

28.11.2018 – Aavikolta länteen viljelysmaiden reunoille

Aamulla viideltä on vielä pimeää. Emäntämme Somaje on jo pystyssä ja tuo meille aamiaseväätsä bussiin. Kylmääkin on ja pakkasta kaksi astetta kun lähdemme ajamaan kohti Marvdashtin kaupunkia, joka on 307 kilometriä Shahr-e Babakista lännen suuntaan.

Heikki ja Marja-Liisa aavikon reunalla kylmänä marraskuun aamuna.

Nouseva aurinko on maalannut itätaivaan pilvet korean väriseksi kun pysähdymme ensimmäistä kertaa. Teemme reippaan kävelyn aavikolla, jonka sateista märkä pinta on jäänyt kovaksi kuoreksi. Kädet palelevat eikä muutenkaan ole kovin lämmin olo kun palaamme autolle. Näimme kuitenkin miten 350 kurkea lensi matalalla kohti ruokamaita, parvi oli varmaan yöpynyt jossakin aavikolla. Mistähän nämäkin kurjet ovat tulleet? Uralin itä- vai länsipuolelta? Ja missä ne aikovat viettää talvensa?

Päivän valjetessa maisemat auton ikkunasta alkavat muuttua. Kuivien aavikoiden ja arojen lisäksi näkyviin alkaa tulla enemmän vihreitä viljelyksiä. Lopulta kahdeksan maissa pysäköimme loivalle rinteelle viljelyksien keskelle. Itään päin maisema häviää kauas autereeseen ja lännessä on vuoria lähellä. Ali armahtaa meitä ja kehottaa tekemään vartin lintukävelyn, jonka jälkeen aamukahvit, leivät, marmelaadit ja hedelmät ovat valmiina.

Täällä on paljon kiuruja! Ohitsemme lentää useita yli ja alle sadan arokiurun parvia, pikkukiuruja ja tavallisia kiuruja sekä niitä täällä vielä tavallisempia töyhtökiuruja. Muutama niittykirvinen kuuluu taivaalta, harmaasirkkujen parvet ovat ilmestyneet kuvaan ja myös hietakyyhkyjä on liikkeellä. Tasangon päällä näkyy myös parvi sinisorsia ja 11 ristisorsaa lennossa. Vettä lienee jossakin lähistöllä. Arosuohaukkakoiras nauttii sekin aamiaista näköetäisyydellä meidän aamiaispöydästämmä. Ampuhaukka saalistaa matalalla pikkulintuja. Aiemmasta poiketen emme näe täällä yhtään kotkaa.

Tämän päivän pysähdyksistä useimmat ovat varsin lintuköyhiä. Tosin seuraavilla paikoilla näemme jokaisella jo 2 -5 arokokkaa tai kiljukotkaa. Tien eteläpuolella näemme Taskhin järven, joka on

aiemmin ollut erinomainen vesi- ja rantalintujen talvehtimispaikka. Nyt järvi on kuivunut tai kuivattu. Vesi on paennut kauas pois laakeilta kasvittomilta rannoilta. Muutama kurkiparvi erottuu siellä seisoskelemassa. Pääsemme myös maistamaan villimantelipuun hedelmiä ja ihailemaan syyriantikan tai tammitikan pistaasipähkinäpuihin tekemiä pesäkoloja. Balkanintiainen, persiantasku, muutamia hietapyitä ja parvi pensastimaleita ovat päivän mielenkiintoisia havaintoja. Ilma on nyt päivällä miellyttävän lämpöinen, mittarissa melkein 20 astetta.

Näillä viljelyksillä talvehtii paljon kiuruja, parvissa on eniten arokiuruja.

Marvdasthin kaupunkiin on enää muutama kymmenen kilometriä kun loppuiltapäivästä pysähdymme vihreän, keinokastellun viljelyksen reunalle. Länteen painuva aurinko valaisee Zagros-vuorten takaa enää puolet pelloista. Pari kiinnostavan väristä taskua herättää paljon keskustelua, päädymme rusotaskuun ja nunnataskuun. Kiuruparvia ja kirvisiä pakenee hädissään lentoon aivan maanpinnassa saalistavan arosuohaukkakoiraan edestä. Haukka pudottautuu maahan, mutta jostakin ilmestyy toinen samanlainen jatkamaan jahtia. Tämä kaunis haukka on ottanut oppia varpushaukoilta ja käyttää saalistuksessa hyväksi ojanpohjia ja pyrkii yllättämään saaliinsa matalalta ja lujaa. Valoa on niin niukasti, että linnuista ei enää saa kunnon kuvia. Hetken päästä siniharmaa haukka taas lähestyy, mutta nyt linnussa on jotakin outoa. Siivenkärjissä on leveämmät

Pistaasipähkinäpuut aavikolla lienevät vanhoja, ja lehdeettöminäkin ne koristavat maisemaa.

mustat kärjet. Paikalle onkin saapunut sinisuohaukkakoiras! Kohta siniharmaat serkukset arosuohaukka ja sinisuohaukka lentävät vierekkään samassa kiikarin kuvassa! Viimeistään näin nähtynä huomaa lintujen eron: yksi on siro suohaukka ja toinen kömpelömpi sellainen!

Kuudelta illalla on jo pimeää kun saavumme Marvdashtiin. Majoitumme lomakylään runsaan kilometrin päähän muinaisen Persian pääkaupungista Persepoliksesta.

29.11.2018 – Viimeinen päivä Iranissa, Bamoun kansallispuisto ja Persepolis

Arosuohaukka tuntuu olevan täällä aika tavallinen talvisaikaan. Näimme enimmäkseen vanhoja koiraita.

Aamuhämärissä lähdemme kohti Bamoun kansallispuistoa Marvdashtin eteläpuolen vuorilla. Puiston henkilökunnan työaika alkaa vasta kahdeksalta ja niin meillä on aikaa pysähtyä viljelyksille etsimään mielenkiintoisia lintuja. Viimeisen viikon maisemiin verrattuna täällä on paljon vihreää ja samalla talvehtivia kiuruja, vuorikirvisiä, kottaraisia, mustavariksia ja sinisorsia. Näistä ovat myös petolinnut kiinnostuneita. Puiden latvoissa istuu useampia tummia arohiirihaukkoja, tuulihaukkoja ja ampuhaukka. Taas näkyy pellon päällä saalistamassa tyylikäs arosuohaukkakoiras.

Virka-ajan alkaessa olemme sitten odottamassa kansallispuiston toimiston ulkopuolella. Retken ensimmäinen viherpeippo lentää yli ja puissa piippaa vilkas vuoritiltalti. Ali on varoittanut meitä valokuvauksesta ilman lupaa. Ei tullut ihan heti selväksi, että minkä takia. Nyt ymmärrämme paremmin. Puiston rajalla on suuri öljynjalostamo ja armeijan kasarmi, molemmat vähän arkoja kohteita. Ali käy pihalla neuvottelua kolmen tuimannäköisen, univormupukuisen virkailijan kanssa. Täällä kansallispuistot eivät ole tarkoitettu kaiken maailman ihmisten nähtävyyshetkeiksi kuten länsimaissa vaan ne ovat ensisijaisesti ja tiukasti luonnonsuojelualueita.

Kansallispuiston johtaja lähtee kanssamme maastoon. Arolla laiduntaa useita kuhertajagaseleja, joita hän meille esittelee. Ajamme autolla kohti vuoriston reunaa. Vaikka meidän piti kysyä

Korea valkoselkätasku Bamoun kansallispuistossa. Yksi mustavalkoinen tasku lisää.

erikseen lupaa jokaiseen kuvaukseen, jää siellä rinteillä sensuuri taaksemme. Emme muista koko asiaa silloin kun neljä valkoselkätaskua juoksee ja lentää hyönteisjahdissa lähellämme.

Kalliovarpusia ja hietapyitä näkyy rinteillä samoin kuin aavikkokerttuja. Vielä kuulemme samanlaisen rautiaisen lentoään, joka pari päivää sitten edelsi kaspianrautiaisen havaitsemista. Nyt tarkempi lajinmääritys jää tekemättä.

Puistonjohtajalla on selässään lyhytperäinen konepistooli. Häntä ei myöskään saisi kuvata, mutta aseistettu vartija on liian kiinnostava kohde jätettäväksi ilman tallennusta. Kuva otetaan salaa. Ennen paluutamme pyydämme häntä kertomaan enemmän kansallispuistosta. Pyssykin saa selityksensä: eräs hänen työntekijöistään oli kesällä löytänyt puoliksi syödyn gasellin ja kun hän lähestyi sitä, lähellä väijynyt leopardi hyökkäsi hänen kimppuunsa. Mies ilmeisesti ampui leopardin sen jälkeen kun se oli iskenyt hampaat hänen käsivarteensa. Hän itse selvisi hengissä, mutta käsivarsi ei ole vielä kukaan parantunut.

Retkellä Bamoun kansallispuistossa, puistonjohtaja on myös kiinnostunut linnuista.

Kansallispuiston ongelmat tuntuvat muilta osin olevan täällä samanlaisia kuin Suomessa – ja vissiinkin missä tahansa maassa. Lähiseudulla asuvat ihmiset, etenkin siellä karjaa paimentava väki, pyrkii tekemään luvattomia. Tulenkäsittely ja salametsästys ovat ongelmia, mutta puistonjohtajan mukaan valvontaa pyritään toteuttamaan enemmän neuvonnalla kuin kovilla rangaistuksilla.

Iltapäivällä oli vuorossa kauan odotettu ohjelma, käynti Persepoliksessa. Persia oli muinoin, yli 2000 vuotta sitten mahtava suurvalta, jonka valtapiiri ulottui Balkanilta ja Afrikan koilliskulmasta Kaukasukselle ja Intian länsiosiin saakka. Maata johtivat sellaiset kuuluisat kuninkaat kuin Dareios, Kyyros, Xerxes ja Artaxerxes, osalla näistä oli vielä numeroita tai lisänimiä (kuten Suuri) nimensä perässä. Meillä länsimaissa tunnetaan Persian varhaishistoriaa ja suurvaltakautta heikosti, toki muistetaan antiikin ajalta kreikkalaisten urheat torjuntataistelut Marathonissa vuonna 490 eaa ja ehkä myös Plataiain taistelu vuonna 479 eaa. Samoin muistamme Aleksanteri Suuren sotaretket, joita olemme tottuneet pitämään sankarillisina. Mutta persialainen näkökulma antiikin historiaan on vähemmän tunnettu. Siitä nyt kuulemme ja näemme täällä.

Kuuluisat portaat Persepoliksen entiseen palatsiin, ylhäällä on kansojen portti. Takana olevan vuoren rinteellä on suuruuden ajan kuninkaiden hautoja.

Koko retken meitä kuljettanut oppaamme Ali Alieslam on Pasargad Tours -nimisen suuren matkanjärjestäjän palveluksessa. Hän on aiemmin opastanut myös historiamatkoja, mutta nyttemmin siirtynyt luonto- ja seikkailumatkojen järjestäjäksi. Hän osoitti myös hallitsevansa paljon historiatietoa sekä taidon sen kertomiseksi. Hänen tarinansa alkoi vuodesta 518 eaa. Silloin Dareios I perusti tänne, Zagros-vuoriston eteläpäähän, erään sen harjanteen länsireunalle suurvallon seremoniallisen pääkaupungin. Myöhemmin kreikkalaiset antoivat sille nimen Persepolis, persialaisten kaupunki. Noihin aikoihin Persian hallinnollinen pääkaupunki oli Susa lähellä Tigris-virtaa, mutta sen värikäs tarina on sitten toinen kertomus.

Noihin aikoihin järjestettiin myös kalenterit sellaiseen järjestykseen, että uusi vuosi alkaa kevätpäivän tasauksesta, joka meidän kalentereissamme on 21. maaliskuuta. Nykyinen Iranin islamilainen tasavalta pitää tästä edelleen kiinni, Nowrooz on keväällä. Ajanlasku eli vuosiluku on kehitetty myöhemmin. Kuten kaikki tietävät maailmassa yleisesti käytetään länsimaista Kristuksen syntymään kiinnittynyttä gregoriaanista kalenteria, mutta Iranissa profeetta Muhammadin Mekasta Medinaan muuttoon vuonna 621 jaa perustuvaa persialaista kalenteria. Sitä noudatetaan myös Afganistanissa.

Satraappeja lahjoineen jonottamassa Persian valtakunnan kuninkaan luokse jonakin uutena vuotena noin 2500 vuotta sitten.

Tuolloin, kuningas Dareios I:n aikaan 2536 vuotta sitten tämä rakennutti ensimmäisen osan Persepoliksesta mahtavine pylvässäleineen, ja loi kaavan näille uuden vuoden juhille. Provinssien satraapit eli kuninkaan käskynhaltijat eri puolilta suurta valtakuntaa saapuivat tänne lahjoineen. Satraappien tehtävänä oli verojen kerääminen, järjestyksen ylläpitäminen, oikeuden jakaminen ja sotilaiden hankkiminen Persian armeijalle. Kuningas odotti heiltä myös vuosittaista uskollisuuden osoitusta juuri Nowroozin yhteydessä. Kaikkia yksityiskohtia näistä juhlista ei tunneta eikä edes maalauksia ole jäljellä, mutta Persepoliksen seiniin on taidokkaasti kaiverrettu kuvia jonossa kulkevista, provinssien omaperäisiä lahjoja kantavista ja juhlapukuisista satraapeista.

Persepolikseen noustaän ylös leveitä portaita ja kuljetaan sisään kansojen portista. Tähän liittyy mielenkiintoinen yksityiskohta. Persian valtakuntaa vartioivat sfinksit. Joillakin näistä on kuninkaan tai härän päät. Täällä kansojen portilla yhä makaa kaksi mahtavaa sfinksiä, joista toisella on leijonan pää ja toisella kotkan pää. Nämä eläimet olivat Persian valtakunnan voiman osoittajia. Mesopotamian tasangoilla asui tuolloin aasianleijonia ja näitä tavattiin Iranissa aina vuoteen 1942 asti. Nykyään tätä leijonan alalajia tavataan enää rajoitetulla alueella Intiassa.

Leijonaa enemmän meitä tietysti kiinnostaa, että mikähän kotkalaji tässä toisessa sfinksissä on ollut mallina. Oppaamme kertoi, että vaikka Iranissa tavataan paljon ja usean lajin kotkia, tavallinen kansa ei niitä juuri päässyt läheltä katsomaan. Vain korppikotkat kävivät lähemmin tutuiksi. Vanhaan aikaan vainajia ei haudattu – maa oli kovaa ja työkalut huonoja – vaan ne kuljetettiin kylän tai kaupungin ulkopuolella olevalle lavalle, jossa niiden maallinen tomu siirtyi korppikotkien vatsoihin. Hanhikorppikotka, munkkikorppikotka ja pikkukorppikotka ovat monien mielestä rumia ja vastenmielisen näköisiä. Mutta jos vainajalla oli onni mukanaan, saapui viimeisenä paikalle suuri, komea ja valkorintainen partakorppikotka, jolla on komeat roikkuvat heltat. Tämä korppikotka on tunnetusti kiinnostunut luista. Jos se vielä vei mukanaan jäljelle jääneitä luita, tiesi tämä vainajan siirtymistä paratiisiin. Näin partakorppikotka ansaitsi persialaisten suuren kunnioituksen ja paikan leijonan rinnalla vartioimassa kuninkaan palatsia.

Mutta ei riittänyt leijonien eikä partakorppikotkien voima silloin kuin makedonialaisten kuningas Aleksanteri Suuri saapui maailmanvalloituksen matkallaan tänne. Hän voitti miesvahvuudeltaan ylivoimaiset kuningas Dareios III:n joukot Gaugamelan taistelussa vuonna 330 eaa. Sen jälkeen joukot valloittivat Susan ja Persepoliksen. Yhden kertoman mukaan joukot riehuivat

Nunnatasku istumassa uskaliaasti partakorppikotkan korvan päällä.

Persepoliksessa humalapäissään ja ehkä puolivahingossa – tai tahallaan – polttivat koko kaupungin. Kaupungista on nyt jäljellä komeita raunioita pylväineen ja portaineen. Persepoliksessa järjestettiin vuonna 1971 silloisen shaahin toimesta Persian valtakunnan 2500-vuotisjuhlat. Melkein kaikki maailman valtioiden päämiehet, myös meidän presidenttimme Kekkonen juhlivat silloin täällä päiväkausia. Nykyään Persepoliksen rauniot ovat maailmaperintökohde ja Iranin ehkä kuuluisin historiallinen nähtävyys. Persepoliksen iltapäivässä ei kotkasfinksin lisäksi paljon muita lintuja havainnoida. Vuorilta kuului kaiken aikaa idänpöyhänteiden mekastusta. Sfinksin päältä yllätämme istumasta ruskeankirjavan taskun, joka vaaleasta kalotista päätellen on nunnatasku.

Persepoliksessa käy paljon iranilaisia matkailijoita. Edessä oleva nainen näyttää kuvaa miehestään, joka on töissä Luxemburgissa ja jonka kanssa hänellä on parhaillaan menossa Skype-puhelu.

Viimeiseksi muistoksi kaupungista jäi meille Mustafan, autonkuljettajamme iloinen hymy ja hänen tarjoamansa makeat leivokset: Mustafa ja vaimonsa Shirazissa saivat tänä aamuna pojan, toisen lapsensa!

* * *

Matkamme on ohi. Ensi yönä lennämme Shirazista Istanbulin kautta kotiin. Iran on lintujen osalta tavattoman mielenkiintoinen maa, täällä on mahdollisuus nähdä paljon kiinnostavia lajeja. Muutamien endeemisten lajien lisäksi täällä voi löytää suuren kirjon erilaisia taskuja, kiuruja ja vaikkapa kotkia. Etelärannikolla näyttää olevan löydettävissä suuret määrät melkein kaikkia mahdollisia kahlaajia, haikaroita ja tiiroja. Talvella täältä löytyy paljon mielenkiintoisia vieraita Siperiasta.

Yhteistyökumppanimme, Pasargad Tours hoiti järjestelyt erinomaisesti. Söimme hyvin, hyvissä ravintoloissa ja mielenkiintoisten perheiden vieraina. Majapaikat eivät olleet luksusta, sillä pyysimme mieluummin toimivia ratkaisuja ja perhemajoituksia kuin hienoja tähtihotelleja. Pikkubussi oli melko uusi, hyvin mukava ja toimiva. Sen omistaja ja kuljettaja Mustafa oli mukava, hymyilevä herrasmies, joka vähän väliä kiillotti ja putsasi autoaan.

Opas, Ali Alieslam tuntee maansa, reittinsä ja ihmisensä hyvin, sen lisäksi hän on hyvä löytämään lintuja ja myös tuntee ne. Tosin on otettava huomioon, että Iranin kaltaisessa maassa ei ole sellaista lintuharrastajien joukkoa, joka jakaisi tietoa ja kehittäisi toistensa määrittäytaitoja, kuin monissa länsi-Euroopan maissa. Hänen kanssaan syntyi muutamia innostuneitakin keskusteluja

lajinmäärityksistä, mutta näinhän sitä opimme lisää. Ali piti meistä todella hyvää huolta aina välipaloja ja pieniä yllätyksiä myöten.

Tämä oli matkaraportin tekijän kolmas lintumatka Iraniin. Tänä syksynä on Iranissa tullut käyttöön elektroninen viisumi. Tämä on helpottanut viisumin saantia eikä passiin tule enää mitään merkintää käynnistä maassa, mikä ehkä ilahduttaa niitä, jotka mielellään matkailevat sellaisissa maissa, joissa Irania ei niin paljon rakasteta. Mutta me olemme kaikkialla tavanneet ystävällisiä, hymyileviä ihmisiä eikä mitään kielteistä ole tullut esiin. Muutamia poliiseja ja sotilaita olemme kohdanneet, mutta heitäkin vain asiallisissa merkeissä.

* * *

Matkalla nähtiin 172 lajia. Liitteenä ohessa päiväkohtainen lajilista.

Etelä-Iranin lajilista 2018			lajikertymä											
			56	91	110	119	129	137	145	159	166	172		
			20.11.	21.11.	22.11.	23.11.	24.11.	25.11.	26.11.	27.11.	28.11.	29.11.		
1	Vuoripyy	Chukar Partridge	Alectoris chukar							15				
2	Hietapyy	See-see Partridge	Ammoperdix griseogularis	50	10	3	1				3	25		
3	Harmaafrankoliini	Grey Francolin	Francolinus pondicerianus		8	12	1							
4	Ristisorsa	Common Shelduck	Tadorna tadorna		3						11			
5	Sinisorsa	Mallard	Anas platyrhynchos	1				1			70	50		
6	Heinäatavi	Garganey	Anas querquedula		4									
7	Pikku-uikku	Little Grebe	Tachybaptus ruficollis		2									
8	Silkkiuikku	Great Crested Grebe	Podiceps cristatus		40									
9	Mustakaulauikku	Black-necked Grebe	Podiceps nigricollis		4									
10	Flamingo	Greater Flamingo	Phoenicopterus roseus	79	2									
11	Kapustahaikara	Eurasian Spoonbill	Platalea leucorodia	2	10		2							
12	Rääkkähaikara	Squacco Heron	Ardeola ralloides		2		1							
13	Lehmähaikara	Western Cattle Egret	Bubulcus ibis	1				13						
14	Harmaahaikara	Grey Heron	Ardea cinerea	50	+	10	2	20				1		
15	Jalohaikara	Western Great Egret	Egretta alba	2	10	3	1	30						
16	Pikkujalohaikara	Intermediate Egret	Egretta intermedia		1									
17	Silkkihaikara	Little Egret	Egretta garzetta	1	2		2							
18	Riuttahaikara	Western Reef Heron	Egretta gularis	10	5		1	5						
19	Kiharapelikaani	Dalmatian Pelican	Pelecanus crispus	23	20	9		30						
20	Merimetso	Great Cormorant	Phalacrocorax carbo	50	300	10	5	100	1					
21	Kalasääski	Osprey	Pandion haliaetus				2							
22	Idänmehiläishaukka	Crested Honey Buzzard	Penis pitlorhynchus				3	1						
23	Haarahaukka	Black Kite	Milvus migrans	1	50	1		3	100		1			
24	Ruskosuohaukka	Western Marsh Harrier	Circus aeruginosus	2	7	2		4						
25	Sinisuohaukka	Hen Harrier	Circus cyaneus									1		
26	Arosuohaukka	Pallid Harrier	Circus macrourus					1				3	1	
27	Sirosuohaukka	Pallid / Montagu's Harrier	C. macrourus/pygargus		1									
28	Arovarpushaukka	Shikra	Accipiter badius		3	1	8	2	1	1	1	3		
29	Varpushaukka sp	Shikra / Sparrowhawk	A. badius / nissus		1	1							1	
30	Hiirihaukka	Common Buzzard	Buteo buteo						1					
31	Arohiirihaukka	Long-legged Buzzard	Buteo rufinus		2	1	10	1	3	3	3	1	3	
32	Kiljukotka	Greater Spotted Eagle	Aquila clanga		cla/nip 6			5	2	1		2		
33	Arokotka	Steppe Eagle	Aquila nipalensis				5		9	7	2	10		
34	Keisarikotka	Eastern Imperial Eagle	Aquila heliaca				8	1	1	1				
35	Pikkukotka	Booted Eagle	Aquila pennata						1					
36	Vuorikotka	Bonelli's Eagle	Aquila fasciatus						2					
37	Tuulihaukka	Common Kestrel	Falco tinnunculus				2			1	2	4	1	
38	Ampuhaukka	Merlin	Falco columbarius									1	1	
39	Iso Falco sp	Saker/Peregrine/Barbary F.	F. cherrug/p-nus/p-des	1										
40	Liejukana	Common Moorhen	Gallinula chloropus						1					
41	Kurki	Common Crane	Grus grus									400		
42	Intian paksujalka	Great Stone-curlew	Esacus recurvirostris		25		1	2						
43	Meriharaka	Eurasian Oystercatcher	Haematopus ostralegus	7	300		1	5						
44	Pitkäjalka	Black-winged Stilt	Himantopus himantopus	5					12					
45	Avosetti	Pied Avocet	Recurvirostra avosetta		20	4								

46	Kenttähyppä	Red-wattled Plover	Vanellus indicus		5	3		1	1				
47	Tundrakumitsa	Grey Plover	Pluvialis squatarola	30	10		2	2					
48	Mustajalkatylli	Kentish Plover	Charadrius alexandrinus	30	+		15	50					
49	Ylänkötylli	Lesser Sand Plover	Charadrius mongolus	30	10			20					
50	Aavikkotylli	Greater Sand Plover	Charadrius leschenaultii	50	10			10					
51	Taivaanvuohi	Common Snipe	Gallinago gallinago					4				1	
52	Mustapyrstökuiri	Black-tailed Godwit	Limosa limosa		40								
53	Punakuiri	Bar-tailed Godwit	Limosa lapponica	3	15								
54	Pikkukuovi	Whimbrel	Numenius phaeopus	1	30			10					
55	Kuovi	Eurasian Curlew	Numenius arquata	50	50		10	30					
56	Mustaviklo	Spotted Redshank	Tringa erythropus		50								
57	Punajalkaviklo	Common Redshank	Tringa totanus	20	100		2	30	1				
58	Lampiviklo	Marsh Sandpiper	Tringa stagnatilis	1									
59	Valkoviklo	Common Greenshank	Tringa nebularia	5	10			1					
60	Metsäviklo	Green Sandpiper	Tringa ochropus						2				
61	Rantakurvi	Terek Sandpiper	Xenus cinereus	10	1			7					
62	Rantasipi	Common Sandpiper	Actitis hypoleucos	2	2		3	5	2				
63	Karikukko	Turnstone	Arenaria interpres	1				4					
64	Vuorisirri	Great Knot	Calidris tenuirostris	10	2								
65	Pulmussirri	Sanderling	Calidris alba				10	1					
66	Pikkusirri	Little Stint	Calidris minuta	10									
67	Lapinsirri	Temminck's Stint	Calidris temminckii	2	1				5				
68	Kuovisirri	Curlew Sandpiper	Calidris ferruginea	20	1								
69	Suosirri	Dunlin	Calidris alpina	5	200			5					
70	Jänkäsiirriäinen	Broad-billed Sandpiper	Limicola falcinellus		6								
71	Kaitanokkalokki	Slender-billed Gull	Larus genei	30	50		2	5	1				
72	Naurulokki	Common Black-headed Gull	Larus ridibundus	2	1								
73	Selkälokki	Heuglin's Gull	Larus fuscus heuglini	10	+		+	+					
74	Selkälokki	Steppe Gull	Larus fuscus barabensis	+	+		+	+					
75	Hietatiira	Gull-billed Tern	Gelochelidon nilotica	20	20			1					
76	Räyskä	Caspian Tern	Hydroprogne caspia	1	20		3	50					
77	Töyhtötiira	Swift Tern	Sterna bergii	5				10					
78	Pikkutöyhtötiira	Lesser Crested Tern	Sterna bengalensis	15	10		2	30					
79	Riuttatiira	Sandwich Tern	Sterna sandvicensis	2									
80	Pikkutiira	Little Tern	Sterna albifrons		4								
81	Arabiantiira	White-cheeked Tern	Sterna repressa		1?								
82	Valkoposkitiira	Whiskered Tern	Chlidonias hybrida	20	1								
83	Hietakyyhky	Black-bellied Sandgrouse	Pterocles orientalis							60		20	
84	Kruunuhietakyyhky	Crowned Sandgrouse	Pterocles coronatus			25				40			
85	Kalliokyyhky	Rock Dove	Columba livia	20	+	+	+	+	+	+	+	+	+
86	Sepelkyyhky	Common Woodpigeon	Columba palumbus							4	5		5
87	Turkinkyyhky	Eurasian Collared Dove	Streptopelia decaocto		2	3		1	3	20	2		3
88	Palmukyyhky	Laughing Dove	Streptopelia senegalensis	4	25	30	+	+	+	+		10	5
89	Brahmanpöllö	Spotted Owlet	Athene brama		1	5							
90	Intiansininärhi	Indian Roller	Coracias benghalensis	1	20	10	10	10	20				
91	Smyrnankalastaja	White-throated Kingfisher	Halcyon smyrnensis		3								
92	Kuningaskalastaja	Common Kingfisher	Alcedo atthis					2					
93	Kirjokalastaja	Pied Kingfisher	Ceryle rudis			1							
94	Pikkumehiläissyöjä	Green Bee-eater	Merops orientalis		2	30	+	+	+				
95	Harjalintu	Hoopoe	Upupa epops					1		2			
96	Pakistanintikka	Sind Woodpecker	Dendrocopos assimilis			3		1					
97	Syyriantikka	Syrian Woodpecker	Dendrocopos syriacus		1						20	2	
98	Punapyrstölepinkäinen	Daurian Shrike	Lanius isabellinus					1		1			
99	Intianpikkulepinkäinen	Bay-backed Shrike	Lanius vittatus			1					1		
100	Etelänisolepinkäinen	Southern Grey Shrike	Lanius meridionalis				1		2	1			
101	Arolepinkäinen	Steppe Grey Shrike	Lanius pallidirostris							1?			
102	Harakka	Eurasian Magpie	Pica pica						5	30	50	+	+
103	Persianaavikkonärhi	Pleske's Ground Jay	Podoces pleskei							2ad,2juv			
104	Alppivaris	Red-billed Chough	Pyrrhocorax pyrrhocorax		50								
105	Intianvaris	House Crow	Corvus splendens	10	1		1						
106	Mustavaris	Rook	Corvus frugilegus										20
107	Varis	Hooded Crow	Corvus cornix	5					3	7	15	10	+
108	Arokorppi	Brown-necked Raven	Corvus ruficollis					5	5	2			
109	Korppi	Raven	Corvus corax								2	4	
110	Balkanintiainen	Sombre Tit	Poecile lugubris								7		2
111	Kirjosiipikiuru	Greater Hoopoe Lark	Alaemon alaudipes					2					
112	Arokiuru	Calandra Lark	Melanocorypha calandra									300	40
113	Pikkuaavikkokiuru	Bar-tailed Lark	Ammomanes cincturus							30			
114	Aavikkokiuru	Desert Lark	Ammomanes deserti		20		2		1			1	10
115	Lyhytvaraskiuru	Greater Short-toed Lark	Calandrella brachydactyla	2	1					5		3	

116	Intianhietakiuru	Sand Lark	Calandrella raytal					1					
117	Pikkukiuru	Lesser Short-toed Lark	Calandrella rufescens		1	1			30	100	40	10	
118	Töyhtökiuru	Crested Lark	Galerida cristata			30	3	20	+	80	20	+	+
119	Kiuru	Skylark	Alauda arvensis									200	+
120	Valkoposkibulbuli	White-eared Bulbul	Pycnonotus leucotis	2	20	30	+	+	+		+	5	
121	Törmäpääsky	Sand Martin	Riparia riparia		4?								
122	Haarapääsky	Barn Swallow	Hirundo rustica		1	5		2	2				
123	Aavikkopääsky	Pale Crag Martin	Ptyonoprogne obsoleta	3		5	10						
124	Vuoritiltti	Mountain Chiffchaff	Phylloscopus lorenzii										2
125	Pikkutiltti	Plain Leaf Warbler	Phylloscopus neglectus			3							
126	Aavikkokerttu	Scrub Warbler	Scotocerca inquieta		2					3	10		5
127	Priinia	Graceful Warbler	Prinia gracilis			2	1		1				
128	Pensastimali	Afghan Babbler	Turdoides huttoni (Argya caudata)		7	50	1	5	3	12		6	8
129	Aavikkohermekerttu	Desert Whitethroat	Sylvia minula		1	15	3	10	2				
130	Idänorfeuskerttu	Eastern Orphean Warbler	Sylvia crassirostris			1							
131	Kääpiökerttu	Asian Desert Warbler	Sylvia nana						2				
132	Aasianrilli	Oriental White-eye	Zosterops palpebrosus					2					
133	Idänkallionakkeli	Eastern Rock Nuthatch	Sitta tephronota		8						30	5	5
134	Pihamaina	Common Myna	Acridotheres tristis	+	1	2							
135	Kottarainen	Common Starling	Sturnus vulgaris										25
136	Mustarastas	Eurasian Blackbird	Turdus merula								5		
137	Mustakaularastas	Blac-throated Thrush	Turdus atrogularis								15		
138	Ruostepystö	Rufous-tailed Scrub Robin	Cercotrichas galactotes			1				1			
139	Siperianleppälintu	Eversmann's Redstart	Phoenicurus erythronotus								20		
140	Mustaleppälintu	Black Redstart	Phoenicurus ochruros		10	2	1	1				2	2
141	Leppälintu	Common Redstart	Phoenicurus phoenicurus			1							
142	Arotasku	Isabelline Wheatear	Oenanthe isabellina				1		1				
143	Persiantasku	Red-tailed Wheatear	Oenanthe chrysopygia			5						1	
144	Nunnatasku	Pied Wheatear	Oenanthe pleschanka									1	1
145	Rusotasku	Eastern Black-eared Wheatear	Oenanthe hispanica									1	
146	Aavikkotasku	Desert Wheatear	Oenanthe deserti					1		5			
147	Valkoselkatasku	Finsch's Wheatear	Oenanthe finschii										5
148	Louhikkotasku	Variable Wheatear	Oenanthe picata		1	5	1	5	5			1	
149	Munkkitasku	Hume's Wheatear	Oenanthe albonigra		8								
150	Mustapyrstö	Blackstart	Cercomela melanura					1					
151	Tasku sp	Wheatear sp	Oenanthe sp.	2									
152	Purppuramedestäjä	Purple Sunbird	Nectarina asiaticus		7	+	+	+	+				
153	Varpunen	House Sparrow	Passer domesticus	+	20	+	+	+	+	+	+	+	+
154	Pajuvarpunen	Spanish Sparrow	Passer hispaniolensis			30							
155	Tarhavarpunen	Yellow-throated Sparrow	Gymnoris xanthocolis			2							
156	Kalliovarpunen	Rock Sparrow	Petronia petronia										50
157	Idänhopeanokka	Indian Silverbill	Euodice malabarica		4	5	7						
158	Kaspianrautiainen	Radde's Accentor	Prunella ocularis								2+3spä		1spä
159	Sitrunavästäräkki	Citrine Wagtail	Motacilla citreola						2				
160	Västäräkki	White Wagtail	Motacilla alba	10	2	2	7	2	5	5	1	3	5
161	Nummikirvinen	Tawny Pipit	Anthus campestris				1		1				
162	Niittykirvinen	Meadow Pipit	Anthus pratensis									5	10
163	Lapinkirvinen	Red-throated Pipit	Anthus cervinus				1						
164	Vuorikirvinen	Water Pipit	Anthus spinoletta	1					3				10
165	Peippo	Common Chaffinch	Fringilla coelebs								5	5	5
166	Järpeippo	Brambling	Fringilla montifringilla								1		1
167	Kultahemppo	Red-fronted Serin	Serinus pusillus								20		
168	Viherpeippo	European Greenfinch	Carduelis chloris										1
169	Tikli	European Goldfinch	Carduelis carduelis							1			
170	Hemppo	Common Linnet	Carduelis cannabina								6	2	1
171	Aavikkotulkku	Trumpeter Finch	Bucanetes githagineus						25		1		
172	Hamaasirkku	Corn Bunting	Emberiza calandra								70		30
173	Keltasirkku	Yellowhammer	Emberiza citrinella								10	2	
174	Vuorisirkku	Rock Bunting	Emberiza cia								15		1
175	Kivikkosirkku	Grey-necked Bunting	Emberiza buchanani										3
176	Peltosirkku	Ortolan Bunting	Emberiza hortulana										
177	Kalliosirkku	Striolated Bunting	Emberiza striolata		10	1							